

МЕДИТАЦІЇ

МЕДИТАЦІЇ

1

Майстер Вейс

" Усе на світі опускається додолу, йде в нівець,
старіється, вмирає, зустрічає свій кінець.

Залізо нищить ржа, людину — смерть, а дерева
гниють на прах.
Руйнуються до центру вежі й мури, троянди в'януть,
гублять пах.

Всі імена́ недовго б тішились зі спогаду й луни,
— поза могилою — коли б, щоб знайдені були вони,

їх не зберіг в одній з своїх книжок Чернець.
Отак перо дарує людям — безсмертності вінець."

/ З римованої хроніки про Вільгельма-Завойовника /

Переклад з англійської мови
М.Скрипника

N. SKRIPNIK
P.O. Box 95936
2509 CX The Hague
The Netherlands

Сотник Української Армії Михайло Брик, перебуваючий в Королівстві Недерлянди як політичний емігрант, написав хроніку 250-літнього життя української галузі Бриків, родоначальником якої був сотник Шведської Армії Корля Карла XII ротмістр Йоган фон Брик.

Рід Бриків, первісно німецького походження, переселився під час релігійних війн в Європі до Швеції, знайшовши там захист своєї протестантської віри від переслідувань католиків.

Сьогодні члени роду Бриків є протестантами, православними, уніятами, католиками — розсіяні по світу як громадяни Швеції, Англії, Німеччини, Недерляндів, Північної Америки, Канади, Польщі й України.

Читання хроніки роду Бриків викликало у мене деякі думки про асиміляцію чужинців в Україні, а також і загальні міркування про ті процеси й взаємовідносини, які відбуваються поміж суспільством та людиною-індивідуумом під час її асиміляції в новій Батьківщині.

Протягом століть Україна притягала до себе чужинців, які знаходили в ній свою нову Батьківщину та ставали на все життя її вірними патріотами й родоначальниками нових поколінь українських людей.

Не підлягає сумніву, що грецька колонізація берегів Понту Евксинського або ж Руського моря залишила великий вплив на формацію українського народу та його політичну й культурну творчість, хоч ми і не маємо багато документальних свідчень про прізвиська греко-українців з того часу. Натомість є докладно занотована в літописях участь великої кількості варягів в повстанні й розвитку Київської Русі. Так само за часів Козаччини багато чужинців з сусідніх країн приєдналося до творців Першої Гетьманщини і грало визначну роль в лавах тодішньої провідної верстви.

Наведу лише кілька прикладів:

Прадід Гетьманіча Данила Скоропадського з боку матері був Анрі де Монс, граф Фляндрії, який в році 1353 приїхав до Чернігова.

Митрополит Петро Могила походив з Молдавії, Гетьман Пилип Орлик — з Чехії, Гетьманша Настя Скоропадська була з жидівського роду Марковичів, а Данці — Дуніни-Борковські були посвоєчені з багатьома родинами козацької старшини.

З новіших часів згадаємо поляків з походження проф. Д. Антоновича та Т. Рильського /батька Максима Рильського/, німців генерала А. Кравса та О. Бурггардта /Ю. Клена/, грека В. Капніста, татар проф. М. Туган-Барановського та Є. Чикаленка, отамана Натієва та генерала Омел'яновича-Павленка з грузинською кров'ю, шведа генерала В. Петрова, Наталену Корлеву з іспансько-польського роду. Один з засуджених членів Союзу Визволення України був проф. Й. Гермайзе — жид з походження, а серед сучасних письменників України маємо жидів А. Кацнельсона й Н. Рибак. Нарешті М. Костомаров мав батька москаля.

Нарід, який є здібний прийняти в себе й асимілювати таку кількість різnorodних чужинців, мусить посідати певні притягачі і співзвучні їм якості, мусить бути споріднений з ними по своїй духовій структурі й способу життя та вдачі, бо в природі навіть хемічні сполучення елементів можливі

тільки тоді, коли поміж ними існує певний афінитет, тобто спорідненість і притягача сила.

Основним і спільним для всіх асимільованих Україною чужинців є той факт, що вони поривають зі своєю первісною Батьківщиною назавше і то не тільки фізично, але й духово та прилучаються до нового біологічного й культурно-політичного народнього організму, ставлячи собі за ціль добровільне злиття з обраною ними спільнотою-нацією.

Цей процес, в якому дуже часто вирішальну роль відіграє жінка з тої нації, в якій чужинець асимілюється, я хотів би означити як Закон Крови. В глибинній свідомості кожного чоловіка живе непомильний критерій, який определє: яка жінка є гідна бути матір'ю його дітей. Очевидно, що й у жінок є подібне почуття, хоч воно і не завше має змогу активно виявити себе. Отже першою підставою до асиміляції є наявність біологічного партнера, який відповідає ідеальним уявленням та вимогам щодо продовження роду, який гарантує селекцію та ріст вгору, а не тільки вшир.

В країнах, де жінка не відповідає цим вимогам чоловіка, він має, звичайно, лише конкубіну і, повертачись на Батьківщину, залишає своїх позашлюбних дітей на опіку матері або й напризволяще. Ці мішанці-безбатьченки в колоніальних країнах стають потім основними кадрами в боротьбі проти метрополії, при чому ресентимент супроти батьків, які покинули їх, грає не абияку роль в їхніх політичних акціях. Живучи роками в Індонезії я мав нагоду спостерігати це явище в найближчому оточенні співробітників президента Сукарна.

Другою основною передумовою асиміляції є наявність таких соціальних відносин, які дають чужинцеві шанс до походу вгору по щаблях духової та матеріальної суспільної ієрархії. Бо ж люди, які шукають нової Батьківщини, уже самим цим фактом доводять, що вони мають певні, непересічні вимоги до життя та посідають рухливість, відвагу й відповідну вдачу для здійснення своїх планів.

Воля духової та економічної творчості в країні нового поселення є величезним сприяючим асиміляції фактором. Як відомо, релігійні та політичні переслідування інакомислячих співгромадян /згадаймо лише жакливу Варфоломеївську ніч та Гугенотів! / були — поруч з економічною скрутою — міродайними чинниками в еміграції мільйонів європейців до Північної Америки та інших континентів. А толерантність до релігійних і політичних переконань і рівноправність для чужинців в обраній ними країні нового поселення надзвичайно прискорили асиміляцію їх в новій Батьківщині.

Мабуть не зайвим є пригадати, що асиміляція чужинців як правило може мати місце тільки в народі, який посідає власнодержавність, отже провідну верству, яка по своїй духовій суті та соціальними бажаннями гармонізує з імігрантами-чужинцями, розуміє їх та підтримує їх словом і ділом, раз переконавшись у їхній вартості для спільної Батьківщини. Асиміляція з колоніально поневоленим народом є явищем цілковито неприродним і практично трапляється лише в площі місійної діяльності, мотиви якої зовсім відмінні від нормальних причин поміжнаціональної міграції рухливих і активних здобичників-варягів.

Закон Крови є явищем глибоко індивідуальним і неповторним в своїх виявах та реалізації його поодинокими людьми. Він ламає всі межі й заслони, які ставлять людині національно-державні, релігійні та економічні норми та зобов'язання,

він є носієм універсального принципу й методу удосконалення й розвитку людства, які не можуть відбуватися інакше, як шляхом індивідуального поступу й зміни одиниць. Тільки безмежна кількість варіанцій і спроб-експериментів в галузі біологічного підбору й селекції дає шанс на народження геніїв, героїв та святих, за взірцем життя яких формується людина вищого ступіня. Народження ідей та взагалі всіх вартостей людської культури є творчістю самотніх осіб. Але й найбільш логічні й непомильні ідеологічні схеми абстрактного розуму залишаються нездійсненими, якщо нема живих людей, які хочуть і можуть зреалізувати їх. Суспільство не має, як таке, жадних "суспільних органів" для свого удосконалення, воно не має іншої можливості, як тільки через удосконалення / чи гру природи ! / та появу видатних одиниць досягати й загальний прогрес через спадковість і наслідування. Кількість технічних винахідників, наприклад, виносить ледви одну десяту частину проценту всього населення, а від їх творчості залежить весь технічний поступ, отже й вся матеріальна база нашого буття. Шекспір, Гете, Кант, Данте, Рембрандт; Шевченко -- родяться раз на століття і зникають, як метеори. Зрештою, не тільки людська громада, але й цілий органічний світ природи, всі тварини й рослини в процесі їхньої еволюції підлягають тому ж самому примусу: користати з розвитку індивідуума для удосконалення спільноти. "Суспільного прогресу", як фізіологічного явища не знають навіть найпримітивніші органічні створіння-клітини. Саме продовження життя не може відбуватися інакше, як через індивідуального носія його. Великий математик Архімед шукав точки опертя, щоб спершитись на неї підіймою підняти цілу землю... Такою точкою опертя в світі органічному є індивідуум.

Однак Закон Крови не є єдиним і виключним принципом життя. Поруч нього і почасти підпорядкований йому існує ще й інший Закон Землі, суть якого я хотів би визначити, як суму тих приписів, обмежень і заборон, які служать охороні соціального боку людської природи, як ті обов'язки, що накладає громада на індивідуума в його власнім та громадським інтересі.

Є велика мудрість і свідомий намір Творця в тім факті, що для продовження свого фізичного існування на землі людина **потребує** -- особу іншої статі. Ця вимога-необхідність є органічною підставою всіх соціальних інстинктів, нахилів і потреб людини, вона є тим фундаментом, на яким побудовані всі понадіндивідуальні інституції, всі шукання партнера, спільника, побратима...

Закон Землі стоїть на сторожі життя роду-спільноти, є носієм принципу кількості, в той час, як Закон Крови персоніфікує в собі стремління до удосконаленої якості. Коли можемо прийняти Хрест, як символ людського життя на землі, то його вертикальна напрямна є духовим, якісним складником, а поземна, горизонтальна лінія відповідає матеріально-фізичній базі буття. Постає людини з розпростертими раменами -- є хрестом. У вертикальній площі структури людини скупчені найголовніші органи: руху, продовження роду, серце, розум. В горизонтальній площі маємо лише руки, як знаряддя до праці й перетворення та опанування зовнішнього світу, нашого оточення.

Хто має в собі відчуття містички може побачити в цій структурі людини і належну їй ієрархію вартостей: тільки вертикальний напрям дає безмежні можливості в космосі, а поземний неминуче зустрічає межі й перепони та конфлікти.

Відколи існують людські громади проблема взаємовідносин між спільнотою та індивідуумом грала міродайну роль в релігійно-культурній, економічній та політичній структурі відповідного суспільства. Розглядаючи цілу історію людства з цієї точки зору можна прийти до історіософічного висновку, що найбільш сприятливою атмосферою для творчого поступу є такий стан, в якому і людина, як індивідуум, і громада, як понадіндивідуальна спільнота обоюдно допомагають один другому в поході вгору та відчувають взаємно вдячність за СИМБІОЗ — користь і щастя від співжиття. І тут знову насувається аналогія у відносинах між чоловіком і жінкою, які можуть зазнати найбільшого земного щастя під час обоюдно-го зачаття нової людини. Тільки в такій атмосфері може народитися ПАТРІОТИЗМ, як духова й органічна понадіндивідуальна єдність, в якій індивідуум добровільно розчиняє свою окремішність, є готовий навіть на жертви життям в інтересі спільноти.

Історія України, на наше нещастя, знає небагато періодів, в яких такий ідеальний симбіоз між індивідуумом та громадою був досягнений та тривав так довго, щоб закріпити і відповідне духове наставлення з обох боків, і доцільні норми соціальної комунікації.

Хроніка родини Бриків дає надзвичайно цікаві ілюстрації діяння Законів Крови й Землі на долю й долю поодиноких людей і цілих поколінь.

Швед Йоган фон Брик, іспанка Доротей Мастай де Форетті та їхні українські партнери ламають всі заклади й перепони державного, національного й релігійно-культурного характеру, виконуючи накази їхнього Закону Крови. Але вони щиро й добровільно підпорядковують частину свого буття Закону Землі їхньої нової Батьківщини, стають її патріотами, бо знайшли в ній людей і оточення, яке задовольняє їхню людську суть; не поневоляє і не нищить її, а навпаки сприяє і веде вгору. Їхні нащадки почувать себе спорідненими з верхівкою тодішнього галицького суспільства, одружуються зі членами місцевої еліти та дають значну кількість непересічних людей. Наприклад, др. Іван Брик, довголітній голова Просвіти в Галичині, який сполучив в своїй особі і прадідівську активність батька й почуття глибокої любові до Землі й народу з боку матері. Пригадаю і Олександра Брика, який тепер мешкає в Канаді, та своїм життєвим шляхом, занотованим в його книжці „Мої життєві студії" та іншими виданнями і громадською працею, а особливо ж мужнім і одвертим захистом православ'я здобув собі окреме місце в нашому суспільстві. /Дивись його книжку „Велике людобивство". /

І сам автор — Михайло Брик — і інші члени його роду приймали активну участь у збройній боротьбі за Україну, отже довели ділом свою відданість новій Батьківщині може більш, як „чистокровні" українці з діда-прадіда...

І ось, після більш як 250-літнього перебування на Україні та після повної духової й біологічної асиміляції — БРИКИ ПОКИДАЮТЬ УКРАЇНУ та шукають собі скрізь по світу третю Батьківщину!

В А Р Я Г И П О В Е Р Т А Ю Т Ь Д О Д О М У !

Чому? — Бо їхній Закон Крови не дозволяє їм користися тим приписам суспільного життя, які принесла московсько-большевицька диктатура отари й орди над особистістю.

ЦЕ ВИГНАННЯ ВАРЯГІВ Є ГРИЗНИМ МЕМЕНТО МОРІ ДЛЯ НАС!

Бо воно означає, що підстави буття європейської людини, її Закон Крови цілковито уневажнений та підпорядкований іншим, смертельно ворожим йому ДЕСПОТИЗМОВІ АЗІЙСЬКОЇ ОРДИ, свавільству й гвалту паразитів-грабіжників та ненависті стари проти непересічної особи.

"Немає нічого страшнішого за необмежену владу в руках обмеженої людини" - так пише В. Симоненко, який досконало збагнув суть орди та її чабанів. Ось як він малює одного з них у своїй вірші :

Я

Він дивився на мене тупо
Очицями повними блекоти:
— Дарма ти себе уявляєш пупом,
На світлі безліч таких, як ти. —
Він гримав одержимо і люто,
І кривилося гнівом лице рябе.
Він ладен був мене розіпнути
За те, що я поважаю себе...
.....
На світлі безліч таких, як я,
Але я, — їйбогу, ОДИН...
.....
Ми — це не безліч стандартних я,
А безліч ВСЕСВІТІВ РІЗНИХ.

Цей вірш є справжнім апотеозом індивідуалізму з уст людини, яка зазнала всі страхоття поневолення особи ордою.

В суспільстві, де панує диктатура орди над особою, індивідуальний розвиток людини, її удосконалення й зріст вгору засуджені на смерть. В наслідок такої настанови до індивідуума і громада та її культурні й економічні установи зазнають непоправної шкоди, позбавляються єдино-можливих стимулянтів поступу, убожіють духово й матеріально, стають злидарями в порівнянні з іншими нормально впорядкованими людськими спільнотами.

Те, що відбувається протягом останніх п'ятидесяти літ в Україні, це є жахлива в своїй безоглядній жорстокості БІОЛОГІЧНА ВІЙНА злочинців і грабіжників проти продуктивної і чесною, але - на жаль! - занадто миролюбної людини.

Трагедією України стало те, що супроти цього нещадного біологічного ворога ми спромоглися виставити лише зграю "ідеологів", які наввипередки заходилися пристосовувати себе до "ідеологічних вимог" московського вовка та запевнювати його найраціональнішими аргументами, що бідне українське ягня ніяк не могло закаламутити ту воду, яку вовк хоче пити, бо стоїть нижче його, за водою... Відповідь була, як і в байці : "ВОВК МОЖЕ ЇСТИ ЗАХОТІВ!" -

Недобитки цих "народних вождів" на еміграції і сьогодні ще запевнюють весь світ, що вони жадної війни проти окупанта й винищувача України і не збираються починати, і звуть такі універсали дефетизму --- "визвольною боротьбою."

Але, єдиним справжнім "здобутком революції" є той кривавий досвід мільйонів українців з москалями, який породжує нову ментальність, що кличе:

"О, курде, бережи свої набої,
Але життя убивців не щади!
.....
Веди із ними кулями розмову...
Без них тобі свій рід не вберегти!

Л И С Т Д О Д Р У Г А

(Замість рецензії на книгу Др. Петра Шумовського: „ОСТРІГ,
історичний нарис. Маргет, Англія 1964, Вінніпег — Канада.)

Дорогий Петре!

Твоя книжка : „Остріг“, історичний нарис“ була для мене найліпшою писанкою на Великдень, яку взагалі собі можна уявити. Дякую тобі сердечно за цю книжку та одночасно гратуюлю з її появою!

Прочитав її, як то кажуть, в один присіст, тобто за півночі, бо не міг відірватися від тих, захоплюючих своєю трагічною величию, історичних подій, які описані в книжці, та твоїх міркувань про них. Все це разом робить твою книжку надзвичайно актуальною, такою сучасною. Ти зробив велику прислугу всім нам тим, що з-під пилом припалого минулого вивів на світ денний одну з найяскравіших та глибоко символічних і повчальних сторінок з літопису нашого життя. Та особлива й дуже визначна роля, яку грала Волинь в нашій історії, нагадує мені мимоволі й мою ближчу батьківщину : Чернігівщину-Сіверщину, яка теж займала окреме становище та відіграла свою специфічну функцію в історії нашої землі. Мені здається, що в цих двох стародавніх теренах нашого заселення найбільше зберіглися органічні традиції Київської Русі Рюриковичів як в живих нащадках, так і в історичних документах, німих свідках слави й величі наших предків.

Ти маєш повну рацію, коли твердиш, що Литовсько-Руська доба, яка так мало досліджена нашими вченими, була, власне кажучи, Русько-Литовською, тобто прямою спадкоємицею Київської Русі, включно з її Галицько-Волинським продовженням.

Таким чином, державна традиція заховалася без перерви в тім утворі, котрий назовні начеб то інкорпорував та інтегрував рештки Київської Русі, а по суті підкорився її більшій і давнішій політичній та національній культурі.

Ревеляційними були для мене твої документи про з'їзд шляхти Європи на чолі з могутніми королями в ЛУЦЬКУ, в році 1427-му, де вони були гостями наших русько-литовських князів. Ця подія сама по собі заслуговує на окрему монографію, на великий історичний твір. Те, що сьогодні — більш як п'ятьсот літ пізніше — намагається реалізувати Об'єднана Європа, те поставили на порядок денний наші предки ще в 15-м столітті! Яка захоплююча висота політичної думки, яка пророча візія на майбутнє! Так могли думати й чинити тільки великі державні мужі, які виховалися в універсальнім, імперським дусі Володимира Великого і Данила Галицького. Що Князь Витовт хотів бути коронованим, хотів поновити династичний принцип Київської Русі і тим скріпити свою відпорність супроти наступу Польщі — є дуже знаменним фактом. Не менш характерним є і те, що поляки досконало розуміли значення цього акту і тому, як ти пишеш, „розсікли ту корону у Львові наполи“, вкравши її від послів, які везли її з Риму до Витовта. Я цілком погоджуюся з тобою, що „цей кінець рішив долю Литви і цілого Сходу Європи і України на довгі віки“.

Це було величезною історичною помилкою, навіть злочинном Польщі, що вона не схотіла широко пристати на Польсько-Литов-

сько-Руський симбіоз не тільки державно-політичного, але й релігійно-культурного порядку та почала свою анархічну й варварсько-фанатичну експансію на Схід, в остаточному результаті якої має сьогодні московського погонича Гомулку в „Привіслянським Краю” та перспективу повної ліквідації як нації.

„Остріг” і ціла епоха пов’язана з ним та князями Острожськими, це є останнє лицарсько-героїчне зусилля старої консервативної верстви Київської Русі захвати оту предківську Державну традицію, що була „предня” від польської, що існувала не тільки в гордих прадіківських гербах, а і в живих „княжатах руських”, які вважали поляків за „люди простиі”...

Наступ Польщі на Руські Землі був офензивою загарбницької, хижачької зграї кондотьєрів, які шукали легкої здобичі на теренах, що знайшлися в скрутному положенні через столітню виснажуючу боротьбу проти татар, а пізніше і турків, боротьбу, яка захищала й Польщу та дозволила їй на внутрішню консолідацію.

І ось ця „християнська” нація — поляки — користає з нещастя своїх ближніх і співгромадян та в звіряче-брутальний спосіб грабує їх землю, нищить віру й культуру та ще й проголосує цей вандалізм як свою „історичну місію”!

Я не маю ненависти до поляків ані за далеке минуле, ані за повторення його майже в тих самих дикунських формах під час польської займанщини 1920-1939 років, я відчуваю тільки глибоку огиду до такого спотворення і культури, і релігії, і державних завдань та до носіїв і апостолів „огня і меча”, які ще не перевелися в польським суспільстві й понині. Не дивно, що дух „Великого Інквізитора” з Риму привів Польщу в обійми його логічного завершення — царства Антихриста з Москви. Чи в сучасному чистилищі й пеклі народиться нова душа Польщі, справді християнської, як Самарянин з євангельської притчі, чи вона теж як і ми буде засуджена на „злиття націй”, як погній для безбожницької Москви — залежить в першу чергу від того, чи Польща зрозуміє свою історичну провину на Сході Європи та покутою в глибині душі й готовістю до помочі й жертви врятує і себе, і тих, яких Боже Провидіння зробило її сусідами та співниками історичної долі. Тут лежить її справжня місія та призначення, а не у відрубванні голів „схизматиків”... „на славу Божу!”.

Коли я читав про нелюдське замордування князя Санґушка, тільки тому, що він був православним, коли я замислився над „загадковими обставинами” смерті останніх православних нащадків князів Острожських — Яна й Константина —, які вмерли „того ж самого дня і в тому самому місці в Любліні у 1618 та 1619 роках”, то не тільки минула, але й сучасна трагедія гострим болем та гнівом вибухла в мені... Я не потребую пояснювати тобі, про що ходить...

Ще одну дивну асоціацію викликала в мені твоя книга. Ані Волинь, ані Чернігівщина - Сіверщина ніколи не мали відчуття, що вони є „Україною”, яка в їхній свідомості була чимсь молодшим, новим утвором, коли хочеш, навіть колонією Старої Русі, створеною вихідцями з корінних земель та Польщі. І ось цей новотвір — УКРАЇНА —, перейнявши на себе боротьбу за долю нашої Землі, зробила одну, катастрофальну в своїх наслідках, політичну й культурно-релігійну помилку. Вона — Козацька

Україна — не підпорядкувала себе тим заповітам і традиціям Київської Русі, які з таким жертвеним подвигом хотіли зберегти й передати їй Остріг і князі Острожські.

„Некоронований монарх Руських Земель” — Князь Константин Константинович Острожський, або ж його нащадки чи навіть інші представники династії Рюриковичів могли б врятувати новий козацько-руський державний твір — УКРАЇНУ — від тої анархії та самовинищування гетьманської еліти, яка настала після смерті Богдана Хмельницького. Та і цілий Переяславський договір був би непотрібним, як би Богдан, як побідний вождь-революціонер склав до престолу Київського Рюриковичів належну їм корону, а не намагався сам одягнути її на свою „наполеонівську” голову... Тоді б не потребували „Москві присягати” його лицарські побратими (до речі, найліпші з них, як Богун, Виговський, Нечай, Гудяницькі відмовилися присягати Москві, так само як і Митрополит Київський) , тоді б не бунтувалося й військо Ждановича, розагітоване московськими агентами, що „Гетьман ламає присягу цапеві” Бо присяга була в той час не пустопорожньою політичною фразою, яку можна безкарно порушувати, а обіцянкою Богові. І яку позитивну роль й не відіграли ті з „польських шляхтичів”, які пристали до Козаччини, одного вони з певністю не хотіли: відродження старої, твердої, консервативної Русі. Вона була їм чужа по своєму духу — ієрархічного служення монархові, як символів Держави, чого вони в Польщі не мали і чому вони і не могли навчитися. Крім того, Великий Князь Руський зразу поставив би їх на своє, властиве їм місце — здібних кондотьєрів, революційних „парвеню”, яких треба було б ще виховувати на вірних до смерті монархові дружинників-варягів, слуг державних, мужів, які сотворили Київську Імперію. Так, навіть в тій прихильній участі спольщеної шляхти в повстанні України ховалося зерно отрути й розкладу через невластиві для нашої традиції політичні методи організації, занесені з фактично республіканської Польщі.

Були тоді патріоти, ось як Адам Кисіль, воєвода Київський, які остерігали Козаччину від наслідків „революції”. Та, на жаль, їх голос не був ані зрозумілий, зза браку політичної культури Козаччини, ані мав потрібного впливу. Безперечно, були і у Богдана Хмельницького і у його співробітників спроби встановити дідичну монархію, як консолідуючий, тривалий чинник в державній структурі. Але, при наявності легітимних нащадків Київського Престолу, не могла ця нова, „наполеонівська” династія Хмельницьких стати кристалізаційним ядром для консерватизму, його опертям та захистом. Тому примушений був Богдан шукати собі „легітимації” та „корони” у інших володарів, які мали законну, так мовити канонічну преемственність монархізму. Чим це скінчилося — добре знаємо.

Спадкоємці Хмельничан та Першої Гетьманщини не раз намагалися відродити й скріпити себе встановленням дідичної монархії — Гетьманською Династією. І Гетьман Мазепа і Гетьман Розумовський були заступниками цієї ідеї. Цікаво, що ні один з Гетьманів не наважився сісти на Київський Престол. Чигирин, Батурин, Глухів — але не Київ, до якого вони не почували себе управненими.

Архистратиг Михайло стояв біля Київського Трону і мечем не допускав тих, хто не мав „легітимації”...

Спинився я так докладно над цією проблемою, бо вона і сьогодні дуже пекуча, актуальна й нерозв'язана. Наша консолідація з аморфної, етнографічної народности до державної нації не може відбутися без відродження українського легітимного консерватизму, який свідомо підпорядкує себе історичній традиції Київської Русі. Без відродження традиції Київського Князівства, Україна залишається і в розумінні власних консерватистів, і в очах цілого світу продуктом польської культурно-політичної колоніальної експансії на землях бувшої держави Рюриковичів.

В той спосіб ми позбавляємось найбільших духових і політичних скарбів, які залишили нам в спадщину наші предки — творці Київської Імперії, про яку пам'ятають та яку поважають за її державне й культурне життя всі європейські народи.

"Остріг" — це фокус, в якому горіла ця проблема п'ятсот літ тому, це репрезентант певної генеральної ідеї, яка з віддалі століть і сьогодні кличе нас, запалює на чин, вимагає здійснення. Бо коли люди мовчать... "камні заговорять".

І тому, як ти дуже слушно й глибоко відчув, "для нас ті руїни все ще живі, вони промовляють глаголом давньої слави"..

І будуть промовляти аж доки втілені в них вимоги й заповіти предків не будуть нами узгляднені та здійснені!

Вітаю ! Микола Скрипник, Гага, 9.У.1964

"Чудова річ! Ця рецензія є геніальним доповненням до книги Шумовського: "Остріг". В наступних виданнях цієї книги цей лист мусить бути друкований разом, як заключний її розділ."

15.УІІІ.1964

А. КИРПИЧ

„Правити — це значить передбачувати, каже французька приказка. Рідко хто з сучасних справді видатних державних мужів має здібність до передбачення, до візії на майбутнє так, як її має Президент, чи ліпше сказати, генерал Де Голь.

„Держави не керуються ідеологіями, тільки державними інтересами” — сказав він недавно в одній з промов. В цьому треба шукати пояснення того, наче-б то нелогічного кроку, який викликав світове заворушення, а саме: визнання комуністичного уряду Китаю Францією. Найбільше обурення викликав цей політичний хід на світовій шаховій дошці в Сполучених Штатах Америки. Не дивно! Їхня довголітня й систематична політика ліквідації Європи як вирішального фактору при тому розподілі Землі на сфери впливу (а навіть і Космосу!), яку започатковано великим приятелем Сталіна — Рузвельтом та з неменшими „успіхами” продовжувано його наступниками, ґрунтовно перекреслено. Коли вісь Москва-Вошінгтон є „морально-виправданю” та головне доцільною для здобуття „бізнесу” в країнах, де за допомогою комуністичної анархії повстає, після ліквідації „колоніальних визискувачів” порожнеча, сприятлива для американських носіїв „антиколоніалізму”... то чому б не спробувати вигнати чорта вельзевулом? Певно, що і французький грач ставить „за банк”, але йому не лишається іншого виходу, якщо він добровільно не погодиться на самогубство, як спробувати дати шахмат вісью Париж-Пекінг. Тим більше, що традиція нищити Гітлера Сталіним ще дуже свіжа... і для певних кол надзвичайно спокуслива. Можливо, що на цей раз не буде заколоте „фальшиве порося”, так як сказав один з чільних учасників попереднього свята „різників”, Вінстон Черчіль. Постання нової вісі Париж-Пекінг тим більш симптоматичне, що недавно мали ми нагоду бути захопленими глядачами тої трагікомедії, яку так спритно розіграли на світовій арені режисери з вісі Москва-Вошінгтон... Москва потребувала за всяку ціну „відлиги”, передишки, для полагодження внутрішніх проблем, які смертельно загрожують існування цілої комуністичної системи. Для цього треба було ефектне й переконуюче наближення, відпруження в дусі „коекзистенції” з буржуазним Заходом. Хто ж, як не Америка мала б дати для цього нагоду? Хіба ж вона могла відмовитися від дружньої послуги за всі ті великі й багаті милості, які вона завдячує Москві, від Суецького каналу починаючи, аж до Південного В’єтнаму? І ось перед очима на смерть переляканого світу відбувається майстерно аранжована комедія на Кубі... Наслідки: Москва має свою відлигу та вільну руку до повного „злиття націй” та ліквідації аграрного кризису, а Америка має доказ, що їй належить провідна роля у „Вільному Світі”. Дешево й сердито, як каже московська приказка.

Та, як звичайно, парвеню і „нові багаті” з американського та московського табору не доцінюють відпорної сили культури й традиції, політичного досвіду, які, хвалити Богові, залишилися ще в спадщину європейській людині. Поза фразеологічною бомбастикою так званих прогресивних органів преси, добровільних чи платних агентів тої ментальности, що взяла за свій девіз: „Ліпше червоним рабом, як вільним мерцем” іде гостра, щоденна, напружена боротьба європейської людини проти тої червоної чуми, яка загрожує її існування фізично й духово. І ця боротьба сьогодні вже є виграна!

Те суспільне шумовіння, яке здемонструвало свою здегенерованість покорою перед „грядучим хамом” — з Москви чи з Вашингтону — вже відіграло свою роль каталізатора відпору й відродження. На щось більш позитивне вони по природі своїй не здатні. Люди ж, які не хочуть і не можуть бути кловнами юрби, залишилися на своїх постах, вони, а не пустопорожні балакуни, — „пресові каналії” — взяли на себе відповідальність за долю їхніх країн і врятували їх з того хаосу анархії, який загрожував їхнє буття.

Після внутрішньої, духової та матеріальної консолідації, Європа переходить в наступ, а власне кажучи, переживає ренесанс, якому чужі претензії „бувших людей”, натомість присвячує свідомість своєї здібності бути носіями нового по формі, а вічно старого, щодо суті, проводу. Одним з виявів цього глибоко позитивного процесу є і той крок, що його наважився зробити генерал Де-Голь. Він є доказом незломної віри європейської людини у вищість і справедливість тих принципів, які керують співжиттям європейських народів, над тим звироднілим ідолопоклонством перед смертоносними догмами, на яке хоріє отруєний Москвою Схід Європи та частинно й інші країни. Ця демонстрація європейського ренесансу тим більш знаменна, бо вона походить з цілковито інших принципових, ідеологічних заłoженнь, як ті, що їх репрезентує і намагається реалізувати, а навіть накинати цілому світові — Америка. Іронією історичної Немезиди став той факт, що країна, яка була прикладом, недосяжним ідеалом для всіх носіїв так званої „великої революції”, яка давно вже перед XVII партійним конгресом комуністичної партії СРСР здійснила „злиття націй”, країна, в якій майже вся людська енергія абсорбується й підпорядкована матеріальним потребам, яка в своїм „доляровім месіянізмі” наробила не менш спустошень в світі, як і на червоно перемальований московський імперіалізм — стала тепер назовні начеб-то носієм спротиву проти своїх духових учнів і наслідувачів... В році 1917-ім, досвідчені гангстери з Чикаго допомагали організувати Чеку для вимордування „ворогів народу”, а в році 1964 досвідчені економистів з Одеси (Ростов і К.) міродаймо впливають на світову політику Америки... Рука руку мие... Чим швидче це неприродне й фальшиве „непорозуміння” буде з’ясоване, чим швидче справжня роль закулісових грачів на світовій арені стане зрозумілою всім, які боліють за долю своїх Батьківщин, своїх народів, — тим швидче прийде до остаточного й вирішального бою двох смертельно ворожих світів, в співіснування яких не вірять навіть найбільш завзяті пропагатори з обох сторін...

Генералові Де-Голью належить честь: кинути рукавичку в обличчя шулерам. До лицарських прикмет європейської людини належить вимога: ясних позицій, фронтového бою... Побажано йому якнайбільшого успіху, бо і наша доля залежить не від ідеологів, що вважають Україну „інтегральною складовою частиною СРСР, так як Техас в Америці”, а від Європи Батьківщин.

РЕВОЛЮЦІЯ ЧИ ІНТЕРВЕНЦІЯ ?

В українській публіцистиці на еміграції й донині в різноманітних видах, починаючи від відкритої пропаганди й кінчаючи затаєними думками, прикриваними голосною революційною фразеологією, покутує концепція визволення України через інтервенцію — ІНТЕРВЕНЦІЙНА КОНЦЕПЦІЯ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ.

Починаючи від 1917 року і до останньої звітової війни включно, концепція інтервенції, з більшою або меншою силою і послідовністю здійснювана, була причиною і безпосереднім чинником провалу національно-визвольної революції. Концепція інтервенційного визволення України походить, з одного боку, з невіри носіїв і натхненників цієї концепції в волю і реальні чини нації до свого визволення, а з другого боку сутерується і зацеплюється в українське думання й політику зовнішніми інтервенційними силами для вчавлення і підкорення собі української національно-визвольної революції.

Українська національна революція, будучи скерованою в річціше інтервенції, в цьому річціші хаотизується, духово-морально виявлюється і фізично-матеріально знекровлюється. Україна знову, знесиленою і знекровленою, попадає під окупацію ще гіршу, ніж була попередня.

Вся історія визвольних змагань 1917-20 років була ВНУТРИШНЬОЮ в Україні і при тому українськими руками здійснюваною ІНТЕРВЕНЦІЄЮ СТОРОННІХ СИЛ для дезорганізації і здавлення національної революції. Ось образок з боротьби сил інтервенції з силами революції з 1917 року. 3 липня 1917 року Центральна Рада прийняла й опублікувала Універсал, в якому є такі рядки:

„Ми, Центральна Рада, яка завжди стояла за те, щоб не одділяти України від Росії, щоб вкупі з усіма її народами працювати до розвитку та добробуту всієї Росії і до єдності демократичних сил її, з задоволенням приймаємо заклик Правительства (Керенського, — ред.) до єднання і оповіщаємо всіх громадян України... Генеральний Секретаріят (Центральної Ради, — ред.), що буде представлений до затвердження Временного Правительства, яко носитель найвищої влади Временного Правительства на Україні...”

ЦЕ АКТ ІНТЕРВЕНЦІЇ. На цей акт інтервенції українська революція відповіла повстанням українського Полуботківського полку в Києві, який свій виступ декларував так:

„Ми, українці-козакі, не хочемо мати свободи лише на папері, або півсвободи. По проголошенні і Універсалу, ми її Універсалу не визнаємо і приступаємо до заведення порядку на Україні. Задля цього ми всіх росіян і ренегатів, які гальмують українську роботу, скидаємо з їх постів силою, НЕ РАХУЮЧИСЬ З РОСІЙСЬКИМ УРЯДОМ. Визнаючи Центральну Раду за свій найвищий уряд, ми покищо виганяємо зрадників України без її (Центральної Ради, — ред.) відома. Коли все опануємо силою, тоді цілком підпорядкуємось Центральній Раді. Тоді вона порядкуватиме у Києві і по всій Україні як у власній хаті. Тепер же, коли починається повстання, ми виставляємо 6 своїх людей, котрі мусять усім керувати.”

Повстання виконало свій плян і захопило Київ. Центральна Рада вжила агітації, пропаганди, мобілізувала Богданівський полк для здушення повстання, члени Генерального Військового Секретаріату Центральної Ради взяли гвинтівки в руки і ра-

зом з московськими військами київського гарнізону здушували повстання.

Голова Генерального Секретаріату В. Винниченко про цю подію по прямому телеграфу доповів Керенському:

"Вночі на 5 липня група українців-вояків біля 5000 чоловік, що переходила розбивний пункт (пункт формування, — ред.) та самовільно і всупереч розпорядженню генерального комітету назвала себе полком ім. гетьмана Полуботка, захопила арсенал, озброїлась і поставила караули коло державних установ. Генеральний Секретаріат негайно вжив рішучих заходів до встановлення порядку. Викликано військо гарнізону; як українці, ТАК І РОСІЯНИ охороняють місто. Частина повстанців заарештовано".

"Заарештовані Полуботківці сиділи в тюрмі аж до листопада. Над ними велось слідство і прокуратор обвинувачував їх по ст. 100 карного кодексу — відділення України від Росії. Вони писали з тюрми листи до українських редакцій, просячи в громадянства допомоги. Їх визволили большевики під час листопадового повстання" (Д. Дорошенко, Історія України 1917-23 років, том I).

Друга частина Полуботківців силою 2.447 козаків при 15 офіцерах була відправлена на фронт, зразу приділена до пішого Ширівського полку, вислана в огонь і стратила найбільше людей. Командир дивізії, в склад якої включено Полуботківців, написав листа до Центральної Ради, вихваляючи хоробрість Полуботківців і просив "для скорішої українізації його дивізії прислати йому завжди таких справних, гарних, дисциплінованих та ідейних козаків".

В цьому епізоді, переданому короткими й сухими фактами з історії, віддано ціле єство подій 1917 р. Українську революцію задушила московська інтервенція руками української демократії з допомогою московських багнетів і кулеметів.

Прихід большевиків в Україну усунув Центральну Раду і весь з нею зв'язаний інтервенційний комплекс "демократичної Росії". Український народ та сили національної революції, ще не вичерпані, а лиш ослаблені, дезорієнтовувані і знесилювані інтервенційною "політикою" Центральної Ради, опинились лицем до лица з безпосереднім ворогом. Ці сили фактично були настільки великі (як це показав пізніший розвиток подій, зокрема повстанська боротьба в 1920-23 рр. проти большевиків), а сили большевиків були в такому початковому стані розвитку (большевики в цей час оперували проти України загальними силами, що не перевищували в цілому 30-40 тисяч війська), що вигнання большевиками Центральної Ради фактично увільняло національну революційну енергію від внутрішньої інтервенції. Боротьба з большевицькою (і всякою) Москвою ставала на властивий ґрунт — національно-визвольної боротьби, революції.

Тоді Центральна Рада з московської демократичної інтервенції переключилася на німецьку кайзерівську інтервенцію.

Німецька окупація, вигнавши з України большевиків, рівночасно зчавила українську революцію, тобто об'єктивно діяла на користь Москви. Німецьку окупацію України за часів Центральної Ради і Гетьмана треба розцінювати (бо так фактично було) як московську інтервенцію в Україні руками німців, бо той час, як в Україні під німецькою окупацією створилась обстановка політичної депресії національної енергії, зокрема роззброювалась українська збройна сила, дезорганізовувався, замість організуватись державний апарат і ціла система національного життя, — в цей самий час на неокупованій Москов-

щині (большевицькій) СУБЕРЕННО з внутрішнього хаосу виникав і кристалізувався апарат державної організації і армія. В Московщині устabilізовувалась влада, формувалась державний апарат і армія. Большевики негайно по своєму приході до влади червону гвардію реформували в регулярну червону армію. Декрет про формування червоної армії видано 23 лютого 1918, тобто через три місяці після захоплення ними влади. Щоб так швидко видати декрет про формування армії, треба було бодай кілька місяців готувати апарат для виконання цього декрету. В Україні ж у той час німецький окупаційний апарат і армія українську силу роззброювали (в час окуповування України було роззброєно одних „Вільних Козаків” 40 тисяч і відібрано величезну кількість озброєння і спорядження). Розвиток інтервенційних відносин на Україні приречено вів до поразки України. Тим більше, що в час Гетьманщини і німецької окупації політичний провід колишньої Центральної Ради весь час перебував в безпосередньому контакті з большевиками і вів з ними безпосередні переговори про повалення Гетьмана. Повстання проти Гетьмана, властиво, було повстанням проти німецької окупації (подібно до того, як повстання Полуботківців було повстанням проти московської окупації „і зрадників”). Але своїми вислідами воно безперечно і безпосередньо йшло на користь большевицької Москви.

І знову, як і в 1917-18 рр. директорія УНР, як центральний уряд, під натиском большевиків залишила територію України, яку залили большевики в 1919 році. Україна того року ціла горіла в морі повстань, революційної боротьби. Большевики фактично ледве втримували більші міста і деякі комунікаційні лінії. Місяцями цілі повіти і великі простори перебували під владою місцевих повстань.

Між ними налагоджувалась централізація й координація дій, зав'язувалися і починали діяти революційні центри поза впливом і підлеглістю „легальному урядові УНР”.

Тоді уряд УНР звернувся до третьої інтервенції, виконаної на цей раз армією Західно-Української Народної Республіки, і Галицькою Армією зробив інтервенцію в українську національну революцію. Це твердження назовні виглядає парадоксальним і суперечним всім канонам офіційної історіографії тієї доби, але брехня самим собі і затуляння очей на істоту справ нічого, крім шкоди, не приносить.

Листопадовий чин і боротьба з поляками восени 1918 року скінчилась хвилевою поразкою українців. Для успіху революції перший удар мусить закінчитися перемогою для революції або повним фізичним погромом революціонерів. Тоді це стане підвалиною для перемоги в майбутньому. Замість того, щоб боротьбу в Галичині з поляками продовжувати, вести регулярну армію, якою були УСС, до повної перемоги або розгрому в бою, переходячи в цьому випадку на запільно-повстанську боротьбу (як це робилося на Наддніпрянщині), — Галицька Армія вийшла за Збуч, Галичина віддалася під польську окупацію без боротьби. Понад сто тисяч армії і національно-активного елементу вийшло з Галичини. Національно, політично, мілітарно, а НАЙГОЛОВНІШЕ — ПСИХО-МОРАЛЬНО одна з найважливіших областей України роззброїлася і віддалася ворогові. Галицька армія, разом з недобитками армії, що була при директорії УНР, зробила марш на Київ, по заняттю якого через кілька годин без жадного бою віддала його військам Денікіна (в серпні 1919 р.). Відступлено Київ, на вулицях якого чи на підступах до якого вже в 1917 р. і пізніше полягло В БОРОТЬБІ З МОСКАЛЯМИ кілька ти-

сяч людей — під Крутами, повстання Полуботківців, здушення большевицького повстання в Арсеналі.

Отже, так би мовити, політично-демонстративний бік справи вкрився ганьбою. Але засаднича справа полягає в іншому. Десятки і сотки тисяч українців у повстанських загонах, в масі революційно твореної армії, яка весь час перебувала в боротьбі з большевиками (опинилися в трагічному положенні М.С.) Бо Уряд Директорії УНР не мав їхнього довір'я і підтримки, свого ж власного, революційного уряду ця стихія ще не вилонила, хоч ці процеси безперервно в тому напрямку відбувалися. Уряд Директорії вже не мав, як його попередник Центральна Рада, навіть Богданівського полку, силами якого з допомогою МОСКОВСЬКИХ КИРАСИРІВ київського гарнізону вона спромоглася „усмирити і роззброювати“ Полуботківців. В цій ролі „роззброювачів“ використано Галицьку Армію.

Не буду переповідати загально-відомих фактів про витворений антагонізм між галицькою „регулярною“, „взірцевою“ армією і збройними частинами наддніпрянців, особливо повстанських загонів, антагонізм, який взаємно розкладав обидві армії та найцінніший військовий складник національної революції — повстанців, яким сили інтервенції пришили латку „гуляйполя“, „бандитів“, „ворохобників“, „пашківських республік“ і т.п. Те, що нині робила і робить УПА, вже було на Наддніпрянщині в 1917-23 рр. І ті самі люди й сили в українському світі тодішню УПА називали, разом з большевиками, бандами, як і сучасну. І ролю „усмирителів“ тодішньої УПА мусіли виконувати частини Галицької Армії. В міру просування Галицької Армії в Україну, в 1919 р. всі повстанські загони, що воювали проти большевиків, зголосили послух „законному урядові УНР.“ Автор цих рядків був особистим свідком, як цей послух уряд УНР ужив супроти одного повстанського загону, що під большевиками контролював територію трьох повітів, був у безперервних боях і на час приходу Галицької Армії складався з 3000 вояків і старшин, в тому п'ять сотень кавалерії, дивізіон артилерії (з п'яти гармат), мав радіокоманду з польовою радіостанцією та інше. З приходом Галицької Армії загін почали реформувати в 14-ту стрілецьку бригаду. Реорганізаторами були начальник штабу, призначений з Галицької Армії, літній, опецькуватий майор і якийсь цивіль політичним комісаром від уряду Директорії. Командира бригади не призначено. Роль командира загону, колишнього прапорщика царської армії, що цей загін організував і переможно провів через майже цілий рік безперервної боротьби з большевиками, була неозначена. При перегляді командного складу загону і визначення командирів підрозділів більшість командирів з колишніх вояків і підстаршин царської армії, фронтників, „зза браку військового звання“ відставили або знизили в ранзі. Цілий загін у зв'язку з реформуванням припинив військові справи і безпосередню бойову діяльність та люди тинялись без діла, залізна дисципліна, яка до того часу була в загоні, почала підупадати. Так ця „реорганізація“ тягнулась аж до відступу Галицької Армії з під Києва. Тоді реорганізація загону Ш. припинилась, частини Галицької Армії лягли в районі Вінниці-Жмеринки хворими на тиф, а загін „недореформований“ в бригаду, знову вернувся до первісного стану, але кількісно адекватним, морально депримованим. Після того він ще два роки воював, але це вже були зусилля відчаю, безперспективності розпуки.

Так, процес безперервного творення й розростання націо-

нально-революційної армії, процес її консолідації і на цей раз, як у випадку Полуботківців, руками українців і МОСКАЛІВ в 1917 році, РУКАМИ І ЗБРОЄЮ НІМЦІВ при роззброєнні „Вільного Козацтва” в 1918 році та силами ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ в 1919 році був припинений і окаянений.

Що треба було робити у приведеному випадку? Видати короткий наказ з трьох-чотирьох точок: 1. Загін Х. включити в склад Армії УНР під назвою бригади, чи краще дивізії, щоб у цей спосіб дати можливість чисельно розростатись, бо наявний чисельний склад (до 3.500 людей) для бригади вже був лімітним і унеможлиблював даліше чисельне розростання. 2. Командирів бригади (дивізії), колишньому начальникові загону, надати звання генерала-поручника і призначити командиром. 3. Командирів бригади генерал-поручникові представити склад своїх старшин на номінацію в генеральний штаб (знову не оглядаючись на унтер-офіцерські пагони царської армії багатьох з командирів, а єдино оцінюючи їх фактичні бойові і командирські заслуги і вмілості). Бригаду негайно ж цим самим включити в склад дієвої армії і відправити на фронт з місця. Але цього не було зроблено ні в цьому випадку, ні в інших. Заохочений вчиненою реформою загону, один з командирів загону III., колишній штабс-капітан царської армії вийшов з послуги отамана загону. „Не стану я слухати якогось прапорішки”, — заявив він, і загін до 200 чоловік перетворив у справжню банду.

Четвертий напад інтервенції, на цей раз руками поляків, остаточно доконав революційно-визвольну боротьбу зброєю політично, морально і організаційно. Лише невичерпаний запас і напняття революційної енергії маси народу міг витримати „усмирення” Полуботківців московськими військами київського гарнізону НА НАКАЗ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ, переможний бій „Вільних Козаків” з НІМЕЦЬКОЮ БРИГАДОЮ, а потім роззброєння НА НАКАЗ ТІЄЇ Ж ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ німецькою окупаційною армією, вівсекцію революційно-твореної армії з повстанців НА НАКАЗ ДИРЕКТОРІЇ приматом регулярної ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ і нарешті остаточно викінчення національно-військової сили в оперті на ПОЛЬСЬКУ АРМІЮ. (1920р.).

Це є те, що я назвав інтервенцією, як системою дії, опертою на чужі сили, або хибні заложення дії, яка, зрештою, в своїй засаді є АГЕНТУРОЮ (Полуботківці вже в червні-липні місяці 1917 р. це явище правильно назвали — „зрадники і ренегати”), що своєю остаточною метою має зчавлення революції.

Зміст і напрямок телеграми В. Винниченка Керенському про здушення „бунту” Полуботківців в липні 1917 року БУВ ГЕНЕРАЛЬНОЮ ЛІНІЄЮ ЦІЛОГО „ЛЕГАЛЬНОГО” НАЦІОНАЛЬНОГО ПРОВІДУ ЧАСІВ 1917-20 рр...

У нас посилено зацеплюється думка про можливість паралельного співіснування і співдіяння легіоново-інтервенційних і революційних сил, як себе, мовляв, взаємно спмагаючих і доповнюючих. Проповідується, так би мовити, альянс двох принципів і з того випливаюча у всіляких варіантах всеоб’ємна консолідація. Така постановка питання в засаді є АГЕНТУРНО-ВОРОЖОЮ, бо легально-інтервенційна лінія в усіх випадках є несамостійною, а тому через контакт і взаємодію з „легалістами-інтервенціоністами” самостійна національно-визвольна акція перестає бути собою і через „погодження й узгіднення” перетворюється сама в агентуру або діє в її пляні.

В проблемі національно-визвольної боротьби, як і в кожному

явщі життя, ідея революції і ідея інтервенції є непосредно-вальні. При найменшому намаганні шукати між ними компромісу ідея революції, ідея суверенного чину, приречена на поразку. В часи національно-визвольних змагань 1917-20 рр. намагання націоналістів і самостійників знайти плятформу "національної єдності, національного фронту" з інтервентами (ривалізація і компроміс націоналістичної течії на чолі з Міхновським з інтервенціоністською групою на чолі з В. Винниченком, М. Грушевським і і., зокрема на всеукраїнському військовому з'їзді) приречено вела до поразки націоналізму, самостійництва, революції.

Маніфест Полуботківців про те, що ми, мовляв, "виженемо з України москалів і ренегатів", а Центральну Раду — ТОДІ ЦЕНТР МОСКОВСЬКОЇ ІНТЕРВЕНЦІЇ — не чіпаємо і очищену Україну віддамо під заряд і управу Центральної Ради, і є тим страшним вислідом політичного маразму самостійницької політичної думки того часу, є практичним вислідом політики угоди чи принаймні творення її видимости течією самостійників під проводом Міхновського в часи військових з'їздів.

Інтервенціоністи з самої природи свого призначення мусять проводити свою дію методом лицемірства, підступу і обдурювання. Це їх метода дії, відступлення чи зрада якої є смертельною для інтервенціонізму.

Революціонери і революція, національно-визвольна боротьба, ніде, ніколи і в жодних ситуаціях не може послуговуватися методом дії інтервенціоністів. Внаслідок політичної незрілості і духово-моральної недовершеності провідної думки революційного націоналізму часів 1917-20 років, політична і революційна акція тогочасного націоналізму була отруєна мімікрією та ідейно-психологічним інтервенціонізмом. Самий факт існування партії соціалістів-самостійників в ті роки свідчить про це своєю абсурдальною сполукою в назві двох виключаючих себе взаємно і антагоністичних понять — "соціалізм і самостійність". Бо соціалізм є синонімом антинаціоналізму, а самостійність синонімом націоналізму.

Другою ідейно-політичною незрілістю було не менш дивовижне висловлення ідеології українського монархізму в теорії "ТРУДОВОЇ МОНАРХІЇ І КЛЯСОКРАТІЇ" (В. Липинський).

Дивовижність цієї теорії полягає в тому, що кожна живуча людина СОЦІАЛЬНО ЯКІСНО Є ЕКВІВАЛЕНТНА ДРУГІЙ, що є принципом монархізму, підмінюється розподілом суспільства на дві частини: ТРУДОВУ І НЕ ТРУДОВУ. Самий принцип монархії виключає і заперечує такий поділ суспільства на дві частини. Монархізм здійснює в той спосіб в життєвій практиці християнський принцип рівності і рівновартости перед Богом ВСІХ ЛЮДЕЙ.

Очевидно, що ні М. Міхновського, ні В. Липинського, автора теорії "трудої клясократичної монархії", безперечних самостійників і націоналістів (?? М.С) не можна запідозрити в ідейному інтервенціонізмі. (?? М.С). Але наявність теорії "трудої монархії" з клясократичною її організацією свідчить про ідейно-політичну кваліть тогочасного націоналізму і революції, затроєність її "ідеями" марксизму. Не випадково наші сучасні соціалісти-інтервенціоністи ідею "трудої монархії і клясократії" беруть на своє ідеологічно-політичне озброєння. В історії нашої національно-визвольної боротьби козацтво було не клясою, а аристократією, правлячою верствою нації, уособленням активного СЕБЕВІЯВЛЕННЯ ЦІЛОЇ НАЦІЇ, не її того або іншого соціального прошарку.

Козацтво абсорбувало в собі всі найліпші елементи нації з усіх її прошарків і станів — селян, міщан, купців, духовенства, дідачів-землевласників і т.п. Козацтво, як хребет цілого тіла-нації, було уосібленням справді МОНАРХІЧНОГО ПРИНЦИПУ організації суспільства. Цим, між іншим, і пояснюється його постійна підтримка монархічним принципам польської королівської корони проти польської республіканської, клясократичної олігархії, що принципи монархії підважувала й нищила. Цим і пояснюється спроба Гетьмана Богдана Хмельницького, що вивершив своїм чином відродження української нації, увічнити відродження України встановленням новітньої української монархії в своїй династії. Хибність аналізу соціальної природи козацтва і теорії клясократії В.Липинського полягає в тому, що він в загальному козацтво витрактував як клясу, соціальний прошарок, а не перманентно-мінливий стоп усіх ліпших елементів соціальних прошарків, станів, верств і кляс. Дальшим вислідком цієї помилки стала ідея клясократії, як соціально-ЕКОНОМІЧНОЇ діяльності кляс, станів і прошарків, тобто ФОРМУЛА СОЦІАЛІСТИЧНОГО означення природи суспільства, яка є в ґрунті АНТИМОНАРХІЧНА.

Інтервенціонізм існує в українській думці, політиці, стратегії національно-визвольної боротьби і методах (тактиці) практичних чинів, як чужа пенетрація (просякання) і внутрішнє затруєння з метою ослабити, а далі й знищити суверенне життєвиявлення й життєстворення нації.

Українська публіцистика на еміграції — беремо на себе сміливість це ствержувати. -- перебуває тією або іншою мірою в полоні інтервенціоністського комплексу мислення про визволення України. Це починається від — здавалось би цілком нормальної — орієнтації на союзників і прихильників в зовнішньому світі, а закінчується на виразній інтервенціоністській схемі, що хтось, мовляв, большевиків вижене з України, а „ми, її репрезентанти і законний уряд за чийсь військовим обозом на білому коні в'їдемо в золотoverхий Київ. А щоб це виглядало прочисто, зорганізуємо квітистопишний легіон, і вийде щось подібне на в'їзд Богдана Хмельницького в Київ." Забувають тільки ці політики, що в'їздові Гетьмана Богдана Хмельницького в Київ передувала Пилявка, Жовті Води, Корсунь, під якими українська збройна сила розгромила війська окупанта. Нині одні славно-явно, другі скрито, соромливо приховуючи затаєні думки, сподіваються, що для України колишні Пилявку, Конотоп (під яким Гетьман Виговський погромив московську армію) заступить ЧИЯСЬ АТОМОВА БОМБА...

Що це є так, що на „атомову бомбу" на інтервенцію скеровується українська публіцистика і думка, це можна бачити з газет і журналів. Подавляюча кількість матеріалів, друкованих в українській пресі, присвячується питанням про Україну, як СВ'ЯТІ міжнародної політичної розгри. Далі йдуть усілякі еквілібриси міжнародних відносин і подій, а хіба вкінці проблеми властивої національно-визвольної суверенної боротьби — в ідеології, політиці, стратегії та її тактиці.

Трохи уявлення. Припустім, що у війні СССР з західними потугами, Росія розгромлена. Припустім, що у висліді того розгрому заіснували дві можливості: одна, що Росію й Україну окупували переможці і під їх окупацією відбувається відбудова „Демократично-зфедералізованої єдиної невідомої Росії", друга, що в окупованій Україні розбудовується під виглядом

"допомоги" так звана "самостійна Українська Держава". Кажу відверто, — я вибрав би першу можливість, — окупованої західними потугами і відбудовуваної "єдиної невідомої демократично-зфедералізованої Росії". Бо тоді фронт боротьби з Москвою залишається відкритим і політично не замаскованим "самостійністю". Чому? Бо я хочу України, а не її сурогату, який в цій ситуації "самостійности" якісно (не кількісно) був би нічим іншим, як сучасним УСРР. Отже я волю ліпше дістати з американських рук Україну в виді Пенсильванії (як про проблему України висловився Кеннан) демократичної Росії, ніж мати з їх рук і ласки "самостійну Україну". Бо така "самостійна Україна" буде розграшною картою світової політики, щось вроді міжвоєнної Чехословаччини або Польщі. Принайменшому ускладненні міжнародних відносин (до прикладу відродження імперіялізму Райху супроти Франції) "самостійна Україна" в "союзі з Росією" піде "визволяти" загрожені німецьким імперіялізмом народи. І казка про білого бичка почнеться спочатку.

Вразі Україна в час, коли зовнішні сили потрясуть основами ССРСР (орієнтація на таку ситуацію і використання її для вирішального чину ще не є інтервенцією), не буде спроможна власними силами повалити і знищити московську окупацію, встановити суверенну державну владу і охоронити її власною збройною силою без участі і присутності на її території чужої (нехай і "союзної чи дружньої") військової сили, то це різнозначне з тим, **ЩО УКРАЇНА СВОЄЇ САМОСТІЙНОСТІ ЗАВОЮВАТИ НЕ ЗДАТНА**. Коли цієї завершальної перевірки **ВЛАСНИХ СИЛ** не буде, то ніякої самостійности України в ґрунті теж не буде. Це буде творення "самостійної України" за взірцями новопосталих після першої світової війни держав при **ВИРІШАЛЬНІЙ** силі інтервенції, воно заздальгідь засуджує такі творива на їх долю в час і по другій світовій війні. В другій світовій війні сили спротиву новопосталих держав виявились прямопропорційними зусиллям націй цих держав в боротьбі за свою самостійність. Чехословаччина піддалась окупації так само, як і без жодного стрілу визволилась. Спротив Польщі, як суверенного державного організму, був таким самим більш показово-демонстративним, як і війна в 1918-20 роках за самостійність. Лише одна Фінляндія витримала до максимального напруження всіх сил цієї невеликої нації іспит державности і ця її постанала і жертви, знову таки, прямопропорційні затратам зусиль в боротьбі за незалежність по першій світовій війні.

Проблема державної самостійности України не є такою, щоб вона могла бути розв'язаною, так або інакше, як вислід світової розгри політичних потуг без вирішального чину самого українського народу (очевидно не голосуванням під "контролем" військ ООН).

Історія зовнішніх воєн з Росією вказує, що найбільших поразок Росія зазнавала в той час, коли жоден кілометр території імперії не був окупований її зовнішнім противником. Скоро історія Європи відмічатиме сторіччя Кримської війни, що було в 1854-55 році між Росією і коаліцією під-проводом Англії. Європейська коаліція (В. Британія, Франція, Сардинія) без окупації мала переможне завершення війни. У її висліді міжнародні позиції Росії були так основно підірвані, як ніколи до того, а процес внутрішньої деградації імперії прискореним темпом вів її до розкладу і розвалу. Лише відродження німецької кайзеровської імперії, започатковане погромом Австрії під Садозою в 1866 році, а далі погром Франції в 1871 р.

врятував російську імперію від наслідків її програної війни в 1854-55 році. Під захистом німецької імперії та розгромленої нею Франції Росія негайно ж в 1876-77 році пішла „визволяти“ з-під Турків слов'ян. В той спосіб вона зберегла свій престиж, зовнішньою війною, наперед маючи певність „перемоги“ (сама турецька імперія розвалювалась), затамувала свої внутрішні процеси розкладу. На цю війну з Туреччиною Росія могла піти тільки і виключно тому, що В. Британія в Європі мала розгромлену і скапитульовану Францію та феєрично зростаючу силу німецького кайзерівського райху.

Україна і всі поневолені російською імперією народи не потребують ніякого „визволення“ їх зовнішніми силами противників Росії. Ми знаємо, що військовий конфлікт і велика війна зовнішніх сил з Росією є неминуча, що це лише питання часу, коли вона вибухне. (?? М.С.) Ми бачимо, що політика Росії до цієї неминучої війни веде і приведе. Не сумніваємось в тому, що в цій війні імперія буде повалена, поставлена на кінцеву пробу, якої не витримає. Але коли справді ця війна для противників Росії є тільки обороною від московського імперіалізму і не є скерованою в своїх остаточних цілях проти поневолених народів (?? М.С.) то треба, щоб вона відбувалася за стратегією Кримської війни в 1854-55 році. Це буде дешевше в людях, матеріялах і стражданнях людей, залишить Україну і всі старі і новопоневолені Росією народи без всякого „визволення“.

Коли ж ніяких таких в той час національних революцій і повстань не буде, то поневоленим народам вистачить і федералізовано-демократичної єдиної неділимої, яка підпише любий мир з західними переможцями (а може зі східними ?? М.С.) подиктований їй.

В ситуації II-ої кримської війни Україна і всі поневолені народи визволяться самі.

До визволення України приведе лише і виключно національно-визвольна революція, а не інтервенція. І хто орієнтує українську політичну думку на інтервенцію, звідки б вона не походила, той тим самим орієнтує національно-визвольну боротьбу на поразку, а Україну на остаточне поневолення Москвою.

Ця стаття була друкована в „Українській Думці“, органі СУБ-у в Лондоні в році 1952 (число 9, 10, 11 за лютий-березень.) Після появи цієї статті її автор — редактор „Української Думки“ був звільнений Суб-ом з його посади.

Гага, ІО. ІІІ. 1975.

М. Скрипник.

Під такою назвою вийшла збірка нарисів, які свого часу виходила Європейська Служба Бібісі з Лондону. Автор нарисів званий публіцист, з під пера якого появилися друком кілька книжок про ССРСР, ось як : "Росія та її Колонії", "Міти та реальності на Сході Європи", "Народи Далекого Сходу ССРСР", "Як управляється Росія" та "Релігія в Радянському Союзі". Він помер в році 1962.

Видавець і впорядчик цієї посмертної збірки пан Жорж Гріттон вважає В. Коларжа чи не найбільш глибоким і об'єктивним дослідником відносин в ССРСР. Чех з походження, чув він від свого батька, який був в складі Чеського Легіону підчас революції в ССРСР, багато про національні відносини в Радянськiм Союзі та виніс з дитинства глибоке персональне зацікавлення цими справами.

Передмову до збірки написав відомий англійський знавець радянських відносин пан Едвард Кранкшов. Зміст її приблизно такий:

"Мабуть нема більш яскравого прикладу політичного дурисвітства як постава Російського Уряду до того, що він зве імперіялізмом... В той час як всі інші колоніальні імперії перестали існувати, залишився Радянський Союз, як остання велика імперіялістична держава, яка рішучо й жорстоко відмовляє власним поневоленим народам ту волю, яку вона, претендуючи на роль захисника поневолених вимагає від колоніальних імперій для інших народів... Кожному відомо, що Радянський Союз є багатонаціональна держава. З другого ж тільки дуже мало людей знають як далеко йде поневолення цих неросійських народів Великорусами або Московією... Грузія, Україна, Туркестан цілковито віддані на ласку й неласку Москви так само як Шкоція та Вельс є віддані на ласку Лондону... Одночасно ж Радянська держава претендує на те, що вона не є імперіялістична та закликає інтернаціональний комунізм допомагати їй, вживаючи цей комунізм як зброя для своїх державних цілей. Це є ошуканство. Книжка пана В. Коларжа є найліпшим провідником до пізнання природи цього ошуканства, так як воно оперує не тільки в межах Радянського Союзу та Східно-Європейських сателітах, але й в Африці, Азії та Латинській Америці."

Переходячи до самої книжки, яка складається з 12 нарисів, хочу звернути увагу читачів на особливо цікаві для нас есеї, а саме: Спектр Комунізму, Колоніялізм — теорія та практика, Російський "старший брат", Русифікація та советизація, Вигляди націонал-комунізму. Зміст цих нарисів такий багатий фактичним матеріалом, освітлення з боку автора є таке оригінальне, що можу тільки порадити кожному з українських політично зацікавлених людей, перечитати цю книжку.

Годі в короткій рецензії навіть приблизно передати надзвичайно багатий діапазон думок автора. Головні висновки спробую формулювати так:

Комунізм, як політично-соціальна схема, не мав і немає і сьогодні теоретично обґрунтованої розв'язки національного питання. Комуністичні теоретики вважали явище національності переходовим, пов'язаним з існуванням буржуазної держави, отже "історичною надбудовою", яка зникне разом з буржуазною суспільністю. Таким чином вони у своїй програмі консеквентно стремлять до "злиття націй". Однак, виявилось, що така розв'язка національної проблеми суперечить глибоким і цінним процесам в людській психиці, органічно сполученим з патріотично-національними виявами життя певних суспільностей, навіть коли вони прийняли комунізм, як позитивне явище.

Отже „націонал-комунізм“ в межах ССРСР є ідеологія, практично кажучи, всіх немосковських народів, які не погоджуються на „елиття націй“ та вимагають відсунення конкретного здійснення цього принципу аж до часу, коли комунізм буде зреалізований, отже практично... відсунення в безконечність. Такому розвитку протидіє „старший брат“ і вживаючи державного примусу проводить цю наче б то комуністичну програму, яка на практиці виявляється як безоглядна русифікація та советизація, знищення всіх своєрідних форм буття немосковських народів, колоніальне поширення москалів на теренах національних республік з метою ліквідації суцільної національної території немосковських народів та поділ дотеперішніх етнографічних республіканських теренів за принципом „економічних районів“, в яких штучно утворюється суміш різних національностей з перевагою москалів та урядовою московською мовою. Процент московських наїзників в Україні зріс за останні 50 літ з 5 до 30... В північному Казакстані з цілими землями первісне казакстанське населення є і численно „меншиною“...

Одночасно з цим нищенням немосковських народів в межах ССРСР веде ця держава галасливу демагогічну пропаганду в цілому світі за визволення поневолених колоніальних народів, за створення їхньої власної державности, за ліквідацію імперіалізму. Але й тут, поза межами своєї держави, комунізм не є щирим в своїй наче б то підтримці націоналізму азійських та африканських народів. Підтримка ці ідеї тільки так далеко, доки побороється колоніальне панування європейських держав. Коли ж „буржуазні націоналісти“, які вибороли собі незалежність та хочуть на нових підставах організувати власно-державне життя, відмовляються ставати комуністами, вся демагогічно-брехлива пропаганда звертається проти них, збройні повстання за допомогою Москви намагаються захопити владу та завести комуністичний лад. Але, як виявилось, більшість новоповсталих територіально-державних утворів з бувших колоній відмовляються таку розв'язку їх національних проблем, відкидають насильство комунізму та шукають порозуміння й співпраці з бувшими „імперіалістами“. Це явище має надзвичайно далеке значення не тільки для політичного обличчя Вільного Світу, але й для дальшого розвитку внутрішніх національних відносин в ССРСР. „Націонал-комуністи“ немосковських народів в ССРСР бачуть, що вони упосліджені в їхніх національних правах і можливостях навіть в порівнянні з тими, далеко більш примітивними й недорозвиненими країнами, які знаходяться поза впливом пролетарської диктатури „старшого брата“ – москалів. Ніякі залізні заслони не є всьмі закрити очі громадян ССРСР на той розвиток національних проблем „імперіалістичного“ Заходу“, який і вони собі в глибині душі щиро бажать і який є для них ідеалом в порівнянні з дійсністю ССРСР. Автор кінчає свою книжку так: „Доля Армян та Грузин, але Поляків і Угорців залежатиме від того як будуть поладжені національні домагання народів В Делі і Рангуні, в Лагосі й Ріо де Жанейро“. „Третій Світ“ несе історичну відповідальність за це.“ „Третій Світ“ це не ССРСР і не Америка. Третій Світ репрезентує тепер Європа та звільнені від колоніального панування країни Азії та Африки й Південної Америки. Світова ситуація виглядає так: фронтальна боротьба поміж комунізмом та „вільною демократією“, репрезентованою Америкою, виявляється дурисвітством, недоцільним для обох сторін. Дивись Корею, Лаос, Кубу, Південний В'єтнам, Близький Схід. ССРСР з одного боку а Америка з другого боку прагнуть

до порозуміння, до "коекзистенції". Але це порозуміння диктується не якимись "ідеологіями", а виключно державними інтересами великопросторних "супер-держав", що розподілили цілий світ на сфери свого впливу. По своїй суті обоє і Америка і ССРСР є ґрунтовно ворожі всьому "національному партикулярищмові" та вважають асиміляцію національностей та їхню інтеграцію в одну великодержавну "націю" позитивним історичним процесом, який треба всіма засобами підтримувати... Таке є наставлення Америки до всіх бувших поневолених та колоніальних народів, про немосковські народи ССРСР вже зовсім не згадує, бо всім нам відоме порівняння України до Тексасу!!! Ті сили, які в новоповсталих країнах заступають національно-державний принцип вважаються Америкою за недемократичні, фашистські, реакційні і Америка різними засобами поборює рештки консервативно-державницьких кол в нових державних утворах "Третього Світу". Руїнуючи в той спосіб єдині ще здібні до власнодержавного життя народні верстви, Американці віддають нові, практичні кажучи, країни на поталу комуністичної революції, яку підтримують Москва і Пекінг, кожний в свій спосіб... Звідси така разюча диспропорція між зовнішніми начеб то зусиллями Америки — матеріальними й військовими — створити противагу комунізму та фактичними "протикомуністичної" політики Америки в світі. Навіть коли припустити, що Америка справді веде антикомуністичну політику в світі, а не замасковану підтримку "прогресивній Москві" з її інтернаціонально-жидівським проводом, то наслідки насправду є такі, що Москва може бути тільки щиро вдячна за такий "антикомунізм"... що приносить їй смертельно потрібний порятунк в усіх внутрішніх і зовнішніх труднощах... Боротьба за справжню волю Угорщини в 1956 році не була підтримана "вільною демократією" Америки тільки з огляду на небезпеку "ціпної реакції", яка привела б до розпаду московської в'язниці народів. Адже ж і в другій світовій війні і після перемоги над Німцями це була Америка, яка створила таку неприступну базу для панування Москви над мільйонами немосковських народів, додаючи до них ще яких 50 мільйонів "сателітів"... Протидіяння створенню європейської атомової зброї, повна залежність мілітарної сили НАТО від американської летунської та іншої техніки це теж вплив тої тенденції до монополії та поділу світу поміж Америкою та ССРСР... Америка є і залишається завжди по суті антиєвропейською, бо їй бракує та величезна історична традиція культурно-національного розвитку, яку посідає ЄВРОПА БАТЬКІВЩИН, що зросла з патріотизму поруч диференціації, але однак не виключає інтернаціональну співпрацю не як гегемонію, а як кооперацію і симбіоз... Цього явища, як культурного феномену не розуміють ані Американці, а ще менше москалі... Для обсяжних "народів" механічна інтеграція та асиміляція національностей на зразок "автоматизації" технічних процесів індустрії є єдиним доцільним розвитком, поступом людської громади. Підсумовуючи можна тільки ствердити, що і доля України залежить ані від Америки, де ми змарнували мільйони своїх людей, ані від ССРСР, який застосує до нас безпощадний геноцид, а від "Третього Світу", який під проводом Європи має шанси виграти остаточну боротьбу за волю Народів і Людини.

М. Скрипник
Дипл. — Інж.

Гага, 24.2.1971.

До Вельмиповажаного Пана Редактора
„Канадійського Фармеру“, Вінніпег.

Вельмиповажаний Пане Шкавритко!

Перед двома днями надіслав Вам коротку замітку в справі статті Вшп. В. Ємця, яку Ви почали друкувати в „Канадійському Фармері“. Однак, проблема, поставлена ним на обговорення не дала мені спокою і я мусив написати додатково оці сторінки, які надсилаю Вам. Сподіваюся, що Ви зможете помістити їх.

З правдивою пошаною до Вас!

М. Скрипник

„М О В Н І Ш Л Я Х О В К А З И ? ”

Вшп. В. Ємець в своїй статті під назвою „Збірник порівнявчих мовно-правописних матеріалів української мови порушує надзвичайно актуальну потребу нормалізації української політичної термінології, зокрема назв народів і країн, наших найближчих сусідів, при чому — цілком слушно — закликає нас не нехтувати нашою власною духовістю та мовною традицією. Він радить нам додержуватися мови Кобзаря Т. Шевченка, визнати її нашим „мовним шляховказом“.

Висловлені Вшп. В. Ємцем поради й побажання, в ширій патріотичності яких я не маю найменшого сумніву, викликали у мене, однак, деякі міркування та зауваги до розпочатої шановним автором дискусії.

Словниковий зміст мови навіть найбільш геніяльної людини ніколи не охоплює навіть значного відсотку мови цілого народу, а тому жадна мова в світі не може дозволити на обмеження свого розвитку випадковим словниковим змістом поодинокій особі, бо в мові народу переховуються скарби духової та матеріальної культури багатьох тисячоліть наших предків. Наприклад, великий академічний „Словник мови Шевченка“, виданий „Науковою Думкою“ в Києві в році 1964 містить в собі біля десяти тисяч слів, які Т. Шевченко вжив у Кобзарі та в листках до приятелів. (Два томи, 1070 сторінок). Натомість шеститомовий українсько-російський словник Академії Наук, виданий в роках 1953–1963 подає біля 120.000 українських слів, а розпочатий новий академічний словник має довести — згідно з існуючими картотеками — мовний склад до 500.000 назв і виразів. Крім того, не треба забувати, що від часу написання Кобзаря проминуло більш як сто літ, а мова народу зазнає змін і збагачення одночасно з розвитком духової та матеріальної культури в історичнім процесі.

Але, залишимо, так мовити, теоретичні міркування і спробуємо послухати порад Вшп. В. Ємця : вживати тільки ті слова й назви, які є в Кобзарі і не вживати тих, яких в Кобзарі нема.

Першим парадоксом консеквентного застосування поради Вшп. В. Ємця було б те, що ми мусили б зректися загально-визнаної тепер нашої національної назви — „УКРАЇНЦІ“ —, бо такого слова Т. Шевченко ані однісенького разу в Кобзарі не вжив...

Натомість, єдиний раз, коли Т. Шевченко вжив національну

назву для означення наших предків, а саме в „Плачі Ярославни” — він пише: „Долиривали хоробрі Русичі той пир, сватів упоїли, й самі простяглися за Землю Руськую...”

(подаю цитати згідно з Кобзарем Т. Шевченка, народне видання з поясненнями і примітками Др. Василя Сімовича. Заходами Євгена Вирового, Українське Видавництво в Катеринославі. Друковано в 1921 році в Ляйпцігу.)

В тім же самім вірші, на сторінці 410 ще раз згадується: „І журба-туга на тім полі зійшла для Руської Землі”...

Також зустрічаємо слово РУСЬ у вірші Т. Шевченка: „На смерть Григорія, Митрополита Петербурзького”, в яким стоїть: „І Хомяков, РУСИ ревнитель...” (сторінка 412).

Отже, коли ми не хочемо нехтувати нашою власною мовною та історичною традицією і послухаєм Кобзаря Т. Шевченка, то мусили б прийняти стародавню нашу національну назву: РУСЬ і РУСИЧІ, яких ми — на наше велике нещастя й ганьбу — зреклися і то на користь Москалів... без жадних примусів, а добровільно...

Др. В. Сімович в своїй примітці до „Плачу Ярославни” Т. Шевченка пише: „Руська Земля — так колись називалась Україна. Українці звались Русини або Русичі (сини Русі) — ця стара назва ще й досі живе в цілій Західній Україні (Галичина, Закарпаття, Буковина, Холмщина, Підляшся).

„Історія Русів” — чи не найбільш національно-свідомий історичний твір кінця 18-го століття, пише таке:

„...з жалем треба сказати, занесли деякі безглузді речі та наклепи в самі літописи малоросійські, на нещастя, творці їхні, ПИТОМІ РУСИ, що необачно наслідували безсоромних і злосливих польських та литовських байкотворців. Наприклад, в одній шкільній історії виводиться на сцену з стародавньої РУСИ, або НИНІШНЬОЇ МАЛОРОСІЇ НОВУ ЯКУСЬ ЗЕМЛЮ НАД ДНІПРОМ, НАЗВАНУ ТУТ У К Р А І Н О Ю, а в ній заводять польські королі нові сельбища та засновують українських козаків; а перед тис ся земля ПУСТА Й БЕЗЛЮДНА, І КОЗАКІВ НА РУСИ НЕ БУВАЛО. Та видно пан письменник такої історії не бував ніде, окрім своєї школи, і не бачив у тій стороні, що її називає він УКРАЇНОЮ, Р У С Ь К И Х М І С Т, найдавніших, або, принаймні, ДАЛЕКО ДАВНІШИХ ОД ЙОГО КОРОЛІВ ПОЛЬСЬКИХ... (далі автор подає багато назв стародавніх Руських Міст М.С)

Але в нього все те ПУСТЕЛЯ, і КНЯЗІВ РУСЬКИХ, що виводили флотилії свої на Чорне Море з ріки Дніпра, себто з самих тих країн, і воювали на Грецію, Синоп, Трапезонт і на самий Царгород з військами областей тих, ПУСТИВ ВІН У НЕПАМ'ЯТЬ”.

Бсупереч твердженню Всп. В. Ємця (очевидно, через прикрий недогляд з його боку) в Кобзарі Т. Шевченка є СЛОВО РОСІЯ, а саме, в поемі „Неофіти” де — на сторінці 367 — стоїть:

„РОСІЇ тоді й на світі не було...”

Важко припустити, що автор „Кавказу” і такого виразу, як „На всіх язиках все мовчить, бо благоденствує...” не знав різниці поміж значінням слова Росія і слова Московщина... В передмові до „Гайдамаків” стоять такі багатозначучі слова: „...нехай житом-пшеницею, як золотом покрита, НЕРОЗМІСЛЮВАНОЮ ОСТАНЕТЬСЯ НА ВІКИ од моря й до моря слав'янська земля!” Як відомо, Т. Шевченко був близьким до „слав'янолюбів” (Кирило-Методіївське Брацтво, Хом'яков, Костомарів), і певний час ідеалізував ілюзію всеслав'янської єдності.

Звичайно, він ніколи не припускав, що його слав'янолюбство під впливом московського шовінізму здегенерує до сьогоднішньої большевицької фразеології: "Радянська Україна, НЕВІДБІВНА СКЛАДОВА ЧАСТИНА СРСР"...

Нарешті, слово РУСЬКИЙ Т. Шевченко вжив в листі до приятеля для означення своїх творів, писаних московською мовою. "Навчи ти мене, будь ласка, що мені робити з РУСЬКИМИ повістями?" Сторінка 220 згаданого вгорі "Словника мови Шевченка", Том II.

Мої повиде подані зауваги в жадний спосіб не заперечують того факту, що Т. Шевченко дуже часто вживав в Кобзарі слів: Москаль, Москвин, Московщина, однак, не тільки в розумінні назви наряду, але і в значенні "солдатський"...

Що ж торкається сотки раз вжитої в Кобзарі назви УКРАЇНА, то мені здається, що Т. Шевченко глибоко відчував, що ця суто ТЕРИТОРІАЛЬНА назва не вільно застосовувати до нащадків древніх РУСИЧІВ... як назву НАЦІОНАЛЬНО-ПЛЕМІННУ...

Тому в своєму "Посланні до мертвих, живих і ненароджених ЗЕМЛЯКІВ МОЇХ В УКРАЇНІ Й НЕ В УКРАЇНІ СУЩІХ..." він не обмежує своє звернення виключно населенням України, територіально-сусідським зв'язком, а поширює його до КРОВНО-ПЛЕМІННОГО СПОРІДНЕННЯ, Д О Н А Ц І Ї, частина якої знаходиться під Австро-Угорщиною, Румунією, частина на Кубані, в Сибіру, на Зеленому Клинні і взагалі розкинена по широкому світі...

Територіально-сусідські зв'язки й звички, звичайно, зникають з моментом залишення людиною певної території, якщо ця людина не має глибших, кровних і расово-національних коріннь і спорідень з населенням цієї території.

Підсумовуючи, прихожу до висновку, що і сам Т. Шевченко не має ОДНОЗНАЧНОЇ політично-досконалої термінології, яка б могла служити нам сьогодні "МОВНИМ ШЛЯХОВКАЗОМ", так як сугерує Вшп. В. Смець.

В сучасній українській мові існують величезні різниці в розумінні слів: РУСЬ, РУСЬКИЙ, РОСІЯ, РОСІЙСЬКИЙ, МОСКОВЩИНА, МОСКАЛЬ, МОСКОВСЬКИЙ — в залежності від того який політичний та історіософічний зміст надається цим словам, при чому нерідко губиться та об'єктивна історична ситуація, в якій ці слова вперше повстали і що вони тоді означали.

На мій скромний погляд не мовознавця-фахівця, а просто аматора рідної мови, пануючий сьогодні ХАОС в перекладі й значенні повищих слів не може бути усунений, поки існують сили й обставини, які примусово вкладають в ці слова ту чи іншу суб'єктивну тенденцію.

Зректися слів РУСЬ і РУСЬКИЙ і почати перекладати їх як РОСІЯ чи РОСІЙСЬКИЙ — означало б: цілковито зректися — і то на користь Московщини! — всієї нашої історії аж до середини 19-го століття, коли вперше почали загально вживати в науці слово Українці для означення колишніх РУСИЧІВ. Перекладати ж всі старі літописи й документи, де стоїть тільки РУСЬ, або Русичі як Україна та Українці, було б неприпустимою фальсифікацією, на яку жадна поважна наука не може собі дозволити.

Чи виключно ми — теперішні Українці — маємо право вживати терміни РУСЬ і РУСЬКИЙ для подій нашої минувшини, чи також і інші східнослав'янські племена, ось як білоруси й москалі-великоруси користали з тих самих назв в їхніх історичних документах — це не є справою нашої СУЧАСНОЇ ПОЛІТИКИ, але залежить від об'єктивного наукового дослідження давніх літописів та інших документальних джерел.

Особисто, я вважаю великою хибкою, а навіть нещастям, що всі наші словники, видані в У.С.Р.Р. перекладають слово РУСЬКИЙ як РОСІЙСЬКИЙ, чи РОСІЯНИН, бо ані такого слова, ані ще менш такого поняття НЕ ІСНУВАЛО в колишній Російській Державі до революції.

Москалі ніколи не називали себе "РОСІЯНАМИ", також ніхто з немосковських народів не вживав цього терміну для означення їхньої національності. Не вживається термін "РОСІЯНИ" і в сьогоденній ССРСР. Також ніколи не існувало та й сьогодні не існує жадної РОСІЙСЬКОЇ МОВИ чи РОСІЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ..

Всі ці штучні терміни — МЕРТВОНАРОДЖЕНІ ПОТВОРИ ПОЛІТИЧНИХ ТЕНДЕНЦІЙ.

З другого ж боку, є незаперечним історичним фактом, що існував політично-державний утвір, який носив назву Російської Імперії (Петербурзький її період) і який був визнаний цілим світом не як синонім колишньої назви МОСКОВІЇ, а як щось цілковито нове і по своєму етнічному складу, і по своїм політично-державним цілям і тенденціям та ролі на міжнародній арені. Перекладати тепер слово РОСІЯ, як МОСКОВЩИНА — значило б тільки лити воду на млин московського імперіалізму й шовінізму, бо РОСІЯ не була тільки Московщиною, але й Україною, і Польщею, і Білоруссю, і Кавказом, і Фінляндією і Росія — як імперія — не стреміла ані до "злиття націй", яке тепер примусово переводять московські більшовики, ані до фізичного винищення "іногородців" шляхом штучного голоду та грабунку їхньої підстави буття : СУЦІЛЬНОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТЕРИТОРІЇ...

Вживаючи слово Московщина для означення колишньої, та й теперішньої Росії ми тільки неслухно підтверджуємо, що все населення бувшої імперії складалося з москалів...

Цілковито вірно каже Вип. В. Ємець, що слово Московщина, Москаль і всі похідні від них в ССРСР Є УРЯДОВО ЗАБОРОНЕНО і жаден з московсько-українсько-польських словників цих слів навіть не подає, немов би вони там ніколи й не існували... Причина такої заборони є та сама що й примусовий вжиток таких фіктивних понять як "радянський нарід", "радянська людина" і т.д. : ОБДУРИТИ СВОЇХ І ЧУЖИХ, ЩО ТАК ЗВАНЕ "ЗЛИТТЯ НАЦІЙ" Є ЧИМСЬ ІНШИМ, ЯК ТОТАЛЬНИМ ЗМОСКОВШЕННЯМ ВСІХ НЕМОСКОВСЬКИХ НАРОДІВ ССРСР.

Ні для кого не є, однак, таємницею, що криється справді за фразами про "радянський нарід" і тому вся політична й наукова література Європи й Америки соромиться вживати цю облудливу брехню та пише скрізь про "РОСІЙСЬКИЙ НАРІД", навіть там, де в більшовицьких оригіналах про форму стоїть повищий термін...

Мої позиції міркування далеко не вичерпують всіх проблем, пов'язаних з правдивою та об'єктивною термінологією політичних явищ.

Викривлення змісту й змісту слів, які протягом попередніх століть служили для означення понять, діаметрально протилежних до тих, які вкладають в них сьогоденні "інтерпретатори" їх — є одним з огидливих і небезпечних засобів модерних "рятівників всесвіту"... Не берімо з них прикладу, не вживаймо їхніх облудливих методів, бо коли СЛОВО перестав бути носієм і тлумачем ПРАВДИ, воно губить Благодать Святого Духу і стає смертоносною отрутою — зброєю Князя Цього Світу — Сатани...

Одним з непотішних явищ сучасного суспільства є той факт, що людина губить свій сенс до розуміння символів та навіть свою здібність сприймати образи.

Те, що залишається їй — є одностороння, покалічена, розумова істота, яка втікає до сексу. Через те сучасна людина не є встані збагнути правду міту, заглибитися в мову образів Біблії. Тому стоїть вона безсилою супроти сьогоднішніх проблем, які можуть бути освітлені з точки погляду Біблії та традиції.

Нація та націоналізм були вже віддавна проблемою для християнства. Багато з нас навіть не можуть зрозуміти цього, бо ми приймаємо націю як нормальне явище природнього порядку. Але багато понять, які є сьогодні самозрозумілими для нас, були цілковито незнані первісному християнству. Так, наприклад, поняття „людство“. Це пояснюється тим, що християнство повстало з жидівства і ніколи не могло цілковито зрестися свого походження. А жидівська релігія не знає нічого про абстрактну концепцію „людства“. В Старому Заповіті є тільки мова про народи світу та про Нарід Божий. Для означення не жидівських (поганських) народів вживається зовсім інше слово, як для народу Божого. Поганські народи визначаються як „гоїм“, або ж по латині — „нація“. Поміж „поганами“ та „націями“ нема жадної різниці. Відомий трактат Тертулліануса під назвою: „Проти націй“ — означає ніщо інше, як „проти поганів“.

Це вже, само по собі, має велике значення для розуміння проблеми націоналізму. Бо, згідно з первісним значенням слова „нації“ — націоналізм був, як поняття, цілком тотожним з поганством.

Модерна філософія, яка радо досліджує первісне значення слова, щоб з'ясувати змісл поняття, мусила б скористати з цієї етимології, аналізуючи сучасний націоналізм. Проблема, поставлена в той спосіб, викликає питання: „Чи можна взагалі коли-небудь поєднати націоналізм з християнською релігією?“ Той, хто знає, як Старий Заповіт дивиться на нації, не є схильним наперед позитивно відповісти на повище питання. Скоріше він має нахил до міркуванням про те, чи не є націоналізм — (кожний націоналізм) глибоким колінопреклонінням перед Ваалом? Такі думки викликає аналіза слова „нація“, в значенні гебрейського „гоя“, „народу поганців“. Але це ще не все.

Класичне формулювання різниці поміж Народом Божим та „націями“ можна знайти в псалмі Мойсея, в книзі Дейтерономіум (32, 8-9). Там читаємо грецький переклад Старого Заповіту, Септуагінта, ось так:

„Коли Найвищий поділив всі люди на народи,
розсіявши синів Адама по землі,
призначив Він для кожного кордони й загороди,
що Божі Анголи, як варта, стерегли.
А Сам Він — станув в Ізраїлі на сторожі,
у спадщину народу Якова, що був Народом Божим!“

Цей текст було пояснювано так, що кожна нація була підпорядкована одному Анголу, в той час як нарід Ізраїля був виключною власністю Бога. Не тільки в Старому Заповіті, але й в пізніших жидівських творах зустрічаємо погляд, що кожний нарід має свого власного Народнього Ангола.

Що це значить?

Народній Ангол, це є нішо інше, як старозавітний символ для того, що ми — вживаючи мови модерних мітів — зємо сьогодні Духом Народу. Це є реальна, колективна психічна потуга, яка визначає та об'єднує весь нарід. Римляни називали її Генієм Римського народу. Так само можна говорити й про генія кожного народу. Те саме мали на увазі — по суті — і Старий Заповіт, і різні жидівські твори, коли вони згадували Народніх Анголів.

Але цим ще далеко не все сказано.

Бо ці Народні Анголи не тільки спричинилися до того, що народи, над якими вони були наставлені, заблукали з Божих шляхів, а вони — ці Анголи — навіть спокусили їх на ідолопоклонство. Інакше кажучи: існує небезпека, що кожний нарід підносить свого Народнього Ангола до такого абсолюту, що при цьому він (нарід) забуває служити Богові та цілковито поринає в бездонні глибини своєї власної, народньої душі.

Коли тут говориться про тенденцію Народніх Анголів відвертати від Бога народи та спокушати їх на обожнення самих себе, то це є тільки незвичний для нас спосіб розмови про явище, яке ми зємо сьогодні націоналізмом. Цей спосіб думання образами висловлює погляд, що нація є більше, як сума певних властивостей вдачі, що суть її творить духовий принцип — АНГОЛ, який може стати фатальним для нації. І жидівський нарід, який протягом своєї історії мав такий негативний досвід з націями, висловив у своїх релігійних творах ту думку, що до кінця світу не буде зміни на ліпше в цьому непотішному становищі. До останнього дня, Страшного Суду — триватиме націоналізм.

Первісне християнство дивилося дещо інакше на цю справу. Як спадкоємець жидівства воно, звичайно, знало дуже добре, що існували духові, об'єктивні „потуги, сили й влади“, котрим не можна було довіряти. Сьогодні ми визначили б їх як колективну психічну реалітет. Передовсім апостол Павло мав багато до діла з цими потугами. В духовому світі Павла ми нерідко зустрічаємося з „привидами“. При цьому не треба, так як сьогодні стало звичкою, думати про них, як про ті анонимові потуги, що загрожують наше існування. Коли апостол Павло говорить про „архонти“ у небесному просторі, має він на увазі передовсім „Народніх Анголів“. Вони не є виразним „скеметом дійсности“, але мають характер колективної, мітичної ментальности, яка засліплює очі на сотворену Богом дійсність та відхиляє людину від її властивого завдання: любити Бога та своїх ближніх.

Апостол Павло додає тут ще думку, якої неможна знайти в жидівських джерелах. Ці Народні Анголи, ці Національні Духи, є обмежені, дурні: вони не відають, що існує таємна мудрість Бога, зрозуміння якої є недосяжне для них. Бо коли б вони знали мудрість Бога, вони б ніколи не розіп'яли Його на Хресті. (І Кор. 2, 8). Отже — і в цьому полягає різниця з жидівством — у свідомості християн оті „потуги й сили та влади“, а з ними й Народні Анголи, є остаточно переможені.

ХРЕСТ БУВ ЗНАКОМ ПОВІДИ НАГ НИМИ.

І кожний, хто приймає хрещення, звільняється від панування Народнього Ангола, цієї суперечної істоти, якій він був підпорядкований і стає приналежним до Народу Божого, якого провадить сам Христос. У свідомості первісних християн перемога Христа була кінцем Народніх Анголів. Поступово, Народні Анголи були цілковито знищені. Стара Церква розуміла Біблію, в цьому відношенні ліпше, ніж ми. У Отців Церкви ми не раз зустрічаємо зрозуміння, — так як і в Біблії — що Народні Ан-

голи, це є реальність, але разом з тим і переконання, що вони мусять як найскорше зникнути.

Ось через що, в старі часи християне були цілковито неприхильні до націоналізму. Вони, звичайно, знали, що існують кичи і греки, варвари і скити (русичі), але християнська церква була універсальна, що означало, що вона не була пов'язана з певним Народнім Анголом. Стара церква не знала расової дискримінації. В цьому відношенні, католицькі народи, ось як Іспанці, Португальці та Французи — є спадкоємцями Біблії, поскільки вони не застосовують расової дискримінації. (?? М.С.)

Іноді церковні отці висловлювали думку про можливість повернути на християнство Народніх Анголів. Але вони не застановлялися поважно над цією проблемою. Бо вони жили в Римській Імперії, яка скасувала національні різниці. (?? М.С.)

РОЗВ'ЯЗКУ ЦЬОЇ ПРОБЛЕМИ ВОНИ ЗАЛИШИЛИ НАМ.

Чи є можливим, щоб нарід, який підпав під вплив почуття вищости своєї народньої душі, покинув своє ідолопоклонство, свій нездоровий, хворобливий націоналізм та замінив його щільшим патріотизмом?

Пригадаймо собі, що згідно з опінією християнської традиції, Народні Анголи не є Демони, але повні суперечностей та сумнівів духові створіння. Націоналізм має також і позитивні сторони. Та ми мусимо бути переусім свідомими того, що він є НЕБЕЗПЕЧНИЙ, ЖАКЛИВИЙ ФЕНОМЕН.

Переклав з Недедьянської мови М. Скрипник.

Примітка перекладача:

Особа Еріка Петерсона є гарантом того, що йому не ходить про дешеvu й демагогічну, на аплаус юрби розраховану хвалу чи критику націоналізму.

Швед з походження, народжений в Гамбурзі, зголосився він як доброволець під час першої світової війни до німецького війська. Його здоровля, однак, робило його придатним тільки для служби як прикордонна сторожа. По закінченні війни — дуже лівий по своїм переконанням — студіював він теологію в Бонні, де заприятелював, між іншим, з Карлом Бартом, який сьогодні є визнаним чи не найбільшим протестанським теологом. Потім був професором там же. Після приходу влади Гітлера виїхав з Німеччини до Риму, де й перебував до кінця життя. Помер в 1960-ім році. Відував, не маючи матеріальних засобів до існування, але не покинув писати здебільше дуже короткі й глибоко-наукові трактати, які мали великий вплив на провідників, наприклад, Нової Французької Теології. Його вплив значно поширюється тепер, після його смерті.

М. Скрипник.

Стаття була надрукована в тижневику „ЕЛЬЗЕВІР“ І4.ІХ.63

На Панахиді в Сінт-Пауль Катедралі в Лондоні, якою Велика Британія, а з нею і весь світ проважали В. ЧЕРЧІЛЯ в останню дорогу — Українські Комбатанти не були заступлені...

Та... коли Архиепископ Кентибурський скінчив надгробну молитву за спокій душі Раба Божого Вінстона, раптом... під склепіннями храму залунала — неперевершена в своїй красі та містиці — мелодія нашого старокиївського співу:

„СО СВЯТИМИ УПОКОЙ!”

.....
Рідко коли в моєму житті я був так зворушений до глибини душі, так переконаний в присутності Чуда Божого, як в цей момент...

Я був певним, що це не Англійці, а наші поляглі Українські Вояки встали з могил: зі Східного Фронту, з під Монте-Касіно, з Рівнин Франції, Бельгії, Голандії, прийшли сюди до Сінт-Пауль Катедралі і своїм співом віддають останню пошану тій людині, яка була і для них провідником і „Мечем Духовним” в боротьбі за „Волю і Україну!”, так як стоїть написано на одному надгробнику Канадійського Українця в Голандії.

Але в тім „Надгробнім риданні” почув я і голос гострого обурення — гнів поляглих в боях за ту зраду й кривду, яку заподіяли їм живі — комбатанти, не запросивши їхніх живих ще побратимів на це урочисте свято...

Генерал Айзенгоувер, мабуть найбільш з усіх присутніх відчув і зрозумів голос своїх поляглих товаришів в боях. В короткій прощальній промові назвав він свого приятеля В. Черчіля — „Борцем за Волю” та висловив надію, що його боротьба буде продовжуватися нами, сучасниками, аж поки на цілому світі не залишиться ніодна нація в неволі. Мусив він зробити при цьому багатозначне застереження, що не говорить в імені Уряду Сплучених Штатів Америки, а від мільйонів Американців...

Коли один з журналістів запитав англійця, який стояв у черзі, щоб віддати салют домовині Черчіля у Вестмінстер-Катедралі: „чому він присвячує так багато часу й уваги похороні Черчіля?” — то дістав таку відповідь: „Тому, що я коваю не тільки Його, а з ним і цілу епоху”...

Мабуть не тільки в свідомості Англійців, але й цілого світу з постаттю Черчіля одійшла у вічність і Бритійська Імперія, якої він був яскравим репрезентантом і „останнім Могикачом”... Іронією історичної Немезиди була для нього — трохи запізнена — свідомість, що „рятуючи свого „союзника” — Большевицьку Імперію — від загибуні, він прискорив ліквідацію тієї позиції своєї Батьківщини в світі, на захист якої він присвятив все своє життя, а зокрема під час другої світової війни. В усякому разі, в його діагнозі політичної ситуації той акутний рецидив „гунського барбаризму”, який вибухнув в Німеччині під гіпнозом Гітлера, був більш небезпечним для майбутності Європи, ніж московський большевизм. Може й тому, що передбачав об’єднаний похід царства червоного сатани разом з його учнем — брунатним дияволом — прсти підстав християнсько-європейської культури? Це було б без сумніву більшою небезпекою, як той компроміс у формі поділу світів, що — супроти його бажання — мусив прийняти Черчіль в Ялті, і в Потсдамі.

Особисто, я є тої думки, що в Ялті був не компроміс, а трагічна капітуляція Європи перед большевизмом, і то не так мілітарно, як ідеологічно... За ті векселі, що підписав Рузвельт і Черчіль у Ялті будуть платити великі „відсотки" покоління й мільйони нащадків тих „сучасників", які зрадою й продажом мільйонів своїх побратимів на полі бою відкупили свій „добробут" та фіктивну безпечність... Воля є поняття інтегральне, або для всіх, або нікому...

Я далекий від того, щоб твердити, що Черчіль був ворогом України. Я припускаю, навіть, що він щиро сподівався, що і Ялта, і інші пов'язані з московським большевизмом проблеми, знайдуть в бізі часу більш сприятливу розв'язку, що дух волі та європейської культури остаточно переможе і на тих теренах, де століттями панував московський дикун-деспот.

Звичайно, теоретично кажучи, була можлива не тільки інша діагноза політичної ситуації, але й цілком відмінні ліки на біснуватого австрійського капрала... Відповідь на те: чому Черчіль не скористав з цих, інших можливостей? — дасть він не нам, а перед Судом Божим. Так само як і відповідь на те: чому злочинний терор в одній країні мусить бути поборюваний всіма засобами, а в іншій країні не лише толерований, але й „недобачуваний", чому вбивство членів „вибраного народу" мусить бути покарано фосфоровими бомбами, а катування мільйонів інших, підсовітських народів — нікого не обходить...

Так, з Черчілем відійшла до історії певна епоха і ми — Українці — не маємо жадних підстав жаліти за нею. На її учтах не було місця для нас, так як не було місця і для наших Комбатантів на Панахиді в Сінт-Пауль Катедралі...

Але голос їхніх поляглих побратимів таки почув цілий світ під час Панахиди по Черчілю і його добі, і цей голос важить більше, як галасування живих сучасників...

Він був підтвердженням нашої віри, що Милість Божа, Його Провидіння більш варті за метушню навіть найбільш спритних вождів і політиків і що ніхто не знає якими шляхами веде Господь свої народи в їхню Землю Обітовану...

Гага, 30.I.1965

N. SKRIPNIK
P.O. Box 95936
2509 CX The Hague
The Netherlands

